Ylikomisario Hannu Pietilä

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

U 34/2016 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta (menettelyasetus)

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä Eduskunnalle Euroopan komission muutetusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta (menettelyasetus).

2 Asiantuntijan lausunto

Komissio ehdottaa uusia menettelyjä, joilla maahan pyrkijän asema tultaisiin määrittämään nykyistä nopeammin. Rajalla otettaisiin käyttöön kaikkiin rajan ilman lupaa ylittäviin EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisiin sovellettava saumaton menettely, johon kuuluisi maahantuloa edeltävä seulonta, turvapaikkamenettely ja tarvittaessa nopea palauttamismenettely. Näin prosessit, jotka ovat tällä hetkellä erilliset, yhdistettäisiin. EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistusta voidaan pitää kannatettavana.

Komission tiedonannon liitteenä annettiin viisi lainsäädäntöehdotusta mukaan lukien muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta (menettelyasetus).

Kirjelmässä todetaan, että komission alkuperäistä ehdotusta ei ole keskeisimmiltä osiltaan muutettu. Tässä jatkokirjelmässä käsitellään pääasiassa rajamenettelyä koskevia ehdotuksia sen mukaisesti, mitä uutta selvitystä ja tietoa komission ehdotuksista on käsittelyn kuluessa saatu.

Rajamenettely

Kirjelmässä todetaan, että turvapaikkamenettelyiden on oltava asianmukaisia, sujuvia ja oikeusturvan kannalta laadukkaita. Näin voidaan taata se, että hakija voi luottaa asiansa oikeudenmukaiseen käsittelyyn ja ratkaisu tehdään kohtuullisessa ajassa. Tätä tavoitetta voidaan pitää kannatettavana.

Kirjelmässä todetaan, että rajamenettely ja muut nopeutetut menettelyt ovat osa turvapaikkamenettelyitä. Rajamenettely on merkityksellistä, kun pyritään perusteettomien turvapaikkahakemusten tehokkaampaan ja yhdenmukaisempaan käsittelyyn heti ulkorajan ylityksen jälkeen ja saumattomaan palautusmenettelyyn kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kohdalla. Tämä on hyvä huomio. Uskottavan maahanmuuttopolitiikan toteuttamisen kannalta on oleellista, että myös palauttamistoiminta on tehokasta.

Kirjelmässä todetaan, että pakollisen rajamenettelyn periaate voidaan hyväksyä osana yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamista. Rajamenettelyn käyttöön ottaminen kaikissa jäsenmaissa yhdenmukaistaisi käytäntöjä alueella tältä osin.

Kirjelmän mukaan säilöön ottaminen tai muiden turvaamistoimien käyttäminen edellyttää rajamenettelyn yhteydessäkin, että se on välttämätöntä tapauksen yksilöllisen arvioinnin perusteella eikä lievempiä vaihtoehtoisia keinoja voitaisi soveltaa tehokkaasti. Tämä on hyvä huomio.

Kirjelmän mukaan tehokas ja kestävä paluujärjestelmä sekä toimiva takaisinottoyhteistyö kolmansien maiden kanssa on myös keskeinen osa maahanmuutto ja turvapaikkapolitiikan kokonaisuutta. Rajamenettelyn tuoma lisäarvo riippuu olennaisesti paluiden sujuvuudesta. Tämä on tärkeä huomio.

Kirjelmässä todetaan, että komission ehdotuksen tavoitteena on varmistaa nopea, tehokas ja oikeudenmukainen menettely kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelemiseksi. Muutosehdotuksen tarkoitus on tehostaa erityisesti sellaisten unionin ulkorajoilla tehtyjen turvapaikkahakemusten käsittelyä, joiden perusteella todennäköisyys saada kansainvälistä suojelua on vähäinen. Tällä on merkitystä myös luvattoman edelleen liikkumisen kannalta. Nämä ovat hyviä huomioita.

Kirjelmän mukaan rajamenettelyssä voidaan tutkia hakemus, jonka hakija on tehnyt unionin ulkorajalla silloin, jos hakemus voidaan jättää tutkimatta tai tutkia nopeutetussa menettelyssä. Hakijaa ei päästetä menettelyn aikana vapaasti liikkumaan maassa vaan hänet majoitetaan hakemuksen tutkimisen ajaksi rajalle tai sen läheisyyteen. Jäsenmaiden tulisi ehdotuksen mukaan mm. estää kaikin tarkoituksenmukaisin keinoin luvaton saapuminen alueelleen. Kyse ei ole systemaattisesta säilöönotosta. Hakijoita voidaan myös ottaa säilöön rajamenettelyn ajaksi, jos kunkin tapauksen yksilöllisen arvioinnin perusteella tämä olisi tarpeen eikä lievempiä vaihtoehtoisia keinoja voitaisi soveltaa tehokkaasti. On hyvä, että jäsenmaalle annetaan harkintavaltaa niiden keinojen osalta, joilla estetään turvapaikan hakijan vapaa liikkuminen maassa puheena olevassa tilanteessa. Käytännössä tämä estäminen voi olla haasteellista mm. käytettävissä olevien tilojen osalta.

Jakelu	Eduskunnan hallintovaliokunta, HaV@eduskunta.fi
Tiedoksi	Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki Poliisiylitarkastaja Karl Linderborg Poliisitarkastaja Ari Jokinen Poliisitarkastaja Marko Heikkilä Poliisihallitus, Esikunta Sisäministeriö, poliisiosasto